

Eidsiva Nett og samfunnsansvaret, notat fra Advokatfirmaet Schjødt AS

Denne teksten ble først publisert som bloggpost på <http://einarflydal.com> den 20.06.2019

Mot slutten av gårsdagen, onsdag 19. juni 2019, hadde Eidsiva Nett stengt strømmen til 36 husstander. Det er husstander med syke og friske, barn og gamle, folk med behov for kjøleskap til insulin, osv. Går slikt i anstendighetens navn an å gjøre av et selskap som har erkjent at det kan være tvil om lovligheten - selv når man mener at man har handlet korrekt? Her får du et kort notat fra advokatfirmaet Schjødt om saken.

Alle de vi kjenner til, har oppgitt helseplager fra elektromagnetiske felt som en grunn for å nekte utskiftning til ny "smartmåler". Enkelte har forsøkt å få legeattest, men er blitt nektet det av lege som viser til at Helsedirektoratet har nedlagt forbud mot å skrive ut slike. Enkelte holder seg av helsegrunner helt uten SMPS i huset, altså uten moderne strømforsyninger som skaper "skitten strøm". Slike strømforsyninger er det i AMS-målerne. Mange av dem har en lang dialog med Eidsiva Nett sin kundeservice bak seg - og de har mottatt det ene skriv etter det andre som forteller at deres helseproblemer *i alle fall* ikke kan knyttes til slike målere! (For strålingen er jo så svak, for det har NVE og Strålevernet sagt. Og var de ikke det, da ville jo Eidsiva Nett vært ansvarlig...)

Eidsiva Nett fortjener stryk for en slik oppførsel overfor selskapets største interessentgruppe - kundene. Særlig ettersom selskapets ledelse (og kundeservice) lenge har hatt grunn til mistanke om at ikke alt var som det skulle med helse- og miljøvirkningene fra slik teknologi - uansett hva myndighetene har hevdet. At fagmyndigheter ikke alltid har rett, bør ikke være en fremmed tanke for seriøse fagfolk, heller ikke når det gjelder strøm og helse. Strålevernet (DSA), som alle peker til som ansvarlig etat, erklærer jo selv at det ikke har medisinsk kompetanse, og egentlig bare forvalter et regelverk.

Eidsiva er i sammenslåingsforhandlinger med Hafslund. Kanskje målet er å "kle brura" ved å rydde unna uløste saker? Virkningen kan fort bli motsatt: et omdømmetap og en oppmerksomhet rund helseproblematikken fra smartmålerne som i neste runde også kan ramme i Hafslund-land.

Nedenfor følger innholdet i et blodferskt notat skrevet av en av våre advokater, adv. Hugo Matre, Advokatfirmaet Schjødt AS, om Eidsiva Netts måte å opptre på. Kanskje eierne og politikerne burde ta en liten prat med sjefssjiktet i nettselskapet?

Einar Flydal, den 20. juni 2019

1. Bakgrunn

Eidsiva Nett AS ("Eidsiva") eier og drifter regional- og distribusjonsnettet i Hedmark og Oppland, og har områdekonsesjon for distribusjon av strøm i 15 kommuner i Hedmark og fem kommuner i Oppland. Eidsiva Nett har ifølge egne opplysninger 163 000 kunder i et område med en samlet befolkning på ca. 250 000. Som områdekonsesjonær utøver Eidsiva monopolvirksomhet med et betydelig samfunnsansvar.

I utgangspunktet skulle alle strømkunder i Norge få smart strømmåler (AMS) innen 1. januar 2019. AMS-målere Leser av strømforbruket og overfører dette automatisk fra kunde til netteier. Målerne benytter ulike teknologier. Noen sender signal via strømmettet, mens andre sender via mobilnettet eller via radionettverk. Nettselskapene er ansvarlige for å installere de nye målerne. For målepunkt som ikke er installert innen fristen, er det satt ny frist til 1. januar 2021.

Alle teknologiene som brukes i de ulike strømmålerne avgir stråling. Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet ("DSA") har uttalt at strålingen fra smartmålere ikke avgir helsefarlig stråling. Det foreligger imidlertid omfattende forskning som gjør gjeldende at eksponering fra mobil- og radiosendere etter omstendighetene er farlig for helsen. Myndighetene har så langt valgt å ikke ta hensyn til denne.

På tross av DSAs uttalelse, forteller mange om betydelige helseplager som følge av slik stråling som fra AMS-målerne. Avregningsforskriften åpner for fritak for installasjon for personer som får helseplager. Helsedirektoratet har imidlertid fastsatt restriksjoner for utstedelse av legeuttalelser som medfører at personer med plager i praksis har store vanskeligheter med å få innhentet legeattest.

2. Eidsiva

Strøm er et nødvendighetsgode av stor betydning for personers fysiske og sosiale velferd. Nettselskapene har av slike grunner leveringsplikt etter energiloven. Likevel har Eidsiva valgt å stenge strømmen for personer som motsetter seg installasjon av smartmålere under henvisning til påstått kontraktsbrudd. Eidsiva setter derved personer som vegrer seg for å installere de nye strømmålerne, uten å ha legeuttalelse som nettselskapet finner tilfredsstillende, for et veldig sterkt press.

Mange abonnenter har hevdet at det ikke er lovlig adgang til å stenge strømmen for å gjennomtvinge installasjon av smartmålere. En av abonnentene til Eidsiva har begjært midlertidig forføyning for Hedmarken tingrett. Forføyningskravet er at domstolen bes pålegge Eidsiva å unnlate stengning av overføring av elektrisk energi, frem til det foreligger endelig dom på hvorvidt nektelse av installasjon av AMS-målere utgjør et relevant grunnlag for stenging av strømtilførsel.

Eidsiva har valgt å ikke stenge strømmen i den aktuelle saken. Valget tilsier at Eidsiva erkjenner at det er reell usikkerhet om det rettslige grunnlaget for å stenge strømmen er holdbart. Eidsiva har også valgt å vente med stenging av strømmen for andre abonnenter som har benyttet advokat. For abonnenter uten advokatbistand fortsetter imidlertid Eidsiva å stenge strømmen. Eidsiva har heller ikke åpnet strømmen igjen for abonnenter hvor stenging allerede har funnet sted.

Det er flere kritikkverdige sider ved Eidsivas forvaltning:

- 1. Eidsiva har gjennom håndteringen av den midlertidige forføyningen åpnet for at stenging kan være ulovlig. Av respekt for domstolenes behandling, bør da all stenging pga. manglende installasjon utsettes til det er avklart om det er rettslig adgang til å stenge for abonnenter som pga. helseplager motsetter seg installasjon av smartmålere.*
- 2. Den utsatte fristen for installasjon av smartmålere utløper ikke før 1. januar 2021. Det er således ikke nødvendig å stenge strømmen nå for å klare alle installasjonene innen fastsatt frist.*
- 3. Andre nettselskap har valgt en mer kundevennlig håndtering. F.eks. har Trønderenergi Nett valgt å ikke stenge strømmen for noen abonnenter før det rettslige grunnlaget er avklart. Eidsiva og Trønderenergi Nett er underlagt de samme regler. Det tilsier at Eidsiva også kunne valgt en annen linje enn å ta strømmen fra husholdninger på et uavklart grunnlag.*
- 4. Håndteringen av Eidsivas kunder er vanskelig å forstå. Personer med ressurser til å engasjere advokatbistand slipper stenging i tiden frem til det kommer en rettslig avklaring, mens andre kunder opplever å få strømmen stengt. God kundeservice kjennetegnes av at kundenes problem eller spørsmål løses på en personlig, tilfredsstillende og profesjonell måte. I dette tilfellet ville det vært mulig å komme kundene bedre i møte og samtidig ivareta virksomhetens behov.*

Det er forståelig at Eidsiva ønsker en rettslig avklaring av hvilke plikter og rettigheter nettselskapet har. Det er betydelige kommersielle interesser knyttet til å effektivisere strømmettet. Det er imidlertid urimelig at en monopolist som forvalter fellesskapets ressurser utsetter enkeltmennesker for et slikt press før det er avklart om det er rettslig grunnlag for å stenge strømmen.

*Hugo P. Matre
Partner PhD (H)*

SCHJØDT